

Regeringskansliet
Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet

Yttrande över utredning om juridiska personers förvärv av lantbruksegendom genom testamente SOU 2024:73

Er beteckning: LI2024/02222

Sammanfattning

Länsstyrelsen Västernorrland yttrar sig över utredningen om juridiska personers förvärv av lantbruksegendom genom testamente, SOU 2024:73.

Länsstyrelsen Västernorrland ställer sig positiv till utredningens förslag. Utredningens förslag om att juridiska personers förvärv av lantbruksegendom via testamente ska omfattas av förvärvsprövning ligger i linje med den problematik som länsstyrelserna har sett och lyft i gemensam skrivelse till regeringen för två år sedan (LI 2023:07). Länsstyrelsen Västernorrland bejakar vidare att underrättelseskyldighet av samtliga dödsbodelägare åläggs länsstyrelserna och Jordbruksverket vid beslut om nekat förvärvstillstånd.

10.5 Juridiska personers förvärv av lantbruksegendom genom testamente ska omfattas av prövning enligt jordförvärvslagen

Länsstyrelsen Västernorrland instämmer i utredningens bedömning att skyldigheten att ansöka om förvärvstillstånd bör omfatta samtliga fall där en juridisk person förvärvar lantbruksegendom genom testamente, både i de fall när egendom överlåtits som saklegat och vid universella förordnanden.

Kunskapen om möjligheten att prövningsfritt föra över lantbruksegendom från fysisk person till juridisk person genom testamente har ökat, likaså intresset för skogen som

kapitalplacering. Länsstyrelsen vill därför på nytt understryka den problematik som länsstyrelserna gemensamt lyfte i skrivelse LI 2023:07: "En ökad bolagisering av jordbruksmarken riskerar att leda till att stora multinationella jordbruksföretag tillåts äga mark som är av stor betydelse för Sveriges livsmedelsproduktion, vilket kan få stora effekter på landets beredskapsförmåga i händelse av kris eller omfattande samhällsstörning. Skogsbruksfastigheter kan i allt större omfattning förvärvas i direkt spekulativa syften och orsaka negativ påverkan på råvaruförsörjningen till landets skogsindustrier." Detta är särskilt problematiskt då det ansetts att en ökad andel mark som ägs av juridiska personer leder till att mark i högre utsträckning ägs av personer med annan yrkesverksamhet än jord- och skogsbruk (prop 2004/05:53 s. 26).

Att jordförvärvslagens syften av att främja sysselsättning och bosättning i glesbygd och bevara balansen i markägandet mellan fysiska och juridiska personer upprätthålls är vidare av stor vikt ur ett regionalt utvecklingsperspektiv, då ett ökat bolagsäggande tenderar att leda till sådana prisökningar att jord- och skogsbrukare normalt inte har möjlighet att förvärva den lantbruksegendom de behöver för sin sysselsättning (prop 2004/05:53 s. 26). Länsstyrelsen Västernorrland ser därför positivt på utredningens förslag.

13.2 En ny bestämmelse bör införas i 10 § jordförvärvslagen

I utredningen framgår att vid nekat förvärvstillstånd bör Länsstyrelserna, Jordbruksverket eller Skatteverket underrätta dödsbodelägarna om att förvärvstillstånd nekats, samt i framtiden åläggas sådan underrättelseskyldighet. Länsstyrelsen Västernorrland anser det lämpligt att underrättelseskyldighet åläggs länsstyrelserna och Jordbruksverket som beslutande myndigheter.

Om det i ett dödsbo ingår fast egendom som är taxerad som lantbruksenhet råder avvecklingsskyldighet enligt 18 kap 7 § ärvdabalken (1958:637). Länsstyrelsen har uppdraget över att se till fastighetsinnehavet avvecklas senast fyra år efter utgången av det kalenderår då dödsfallet inträffade. Det bedöms därför som rimligt att länsstyrelserna åläggs en underrättelseskyldighet om att underrätta dödsbodelägarna vid nekat förvärvstillstånd då detta skulle harmonisera med länsstyrelsernas uppdrag enligt ärvdabalken. Jordbruksverket bör också åläggas underrättelseskyldighet då Jordbruksverket är likt länsstyrelserna, beslutande myndighet i prövningen av ansökan om förvärvstillstånd.

Allmänna synpunkter

Länsstyrelsen Västernorrland bedömer att antalet ansökningar av förvärvstillstånd hos länsstyrelserna inte drastiskt kommer påverkas med anledning av utredningens förslag, sannolikt inte heller i framtiden då förslaget bör minska intresset för juridiska personer att förvärva lantbruksegendom via testamente. Däremot ser Länsstyrelsen Västernorrland att antalet ärenden rörande tillsyn av avveckling av lantbruksenheter som ägs av dödsbon skulle kunna öka något då förslaget skulle innebära en fördröjning i avvecklingen och en förlängning i tiden som ett dödsbo fortsatt är ägare för en fastighet vid nekat förvärvstillstånd.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsråd Daniel Gustafsson med handläggare jordbrukarstöd Linnea Solander som föredragande. I den slutliga handläggningen har även länsjurist Jonathan Wallmon medverkat.